ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (δεύτερο τμήμα)

της 21ης Δεκεμβρίου 2011 *

Στην υπόθεση C-507/10,

με αντικείμενο αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε ο Giudice delle Indagini Preliminari presso il Tribunale di Firenze (αρμόδιος για τη διενέργεια ανακριτικών πράξεων δικαστής του Tribunale di Firenze) (Ιταλία) με απόφαση της 8ης Οκτωβρίου 2010, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 25 Οκτωβρίου 2010, στο πλαίσιο της ποινικής διαδικασίας κατά

**X**

παρισταμένης της

**Y,**

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (δεύτερο τμήμα),

συγκείμενο από τους J. N. Cunha Rodrigues (εισηγητή), πρόεδρο τμήματος, U. Lõhmus, A. Rosas, A. Ó Caoimh και A. Arabadjiev, δικαστές,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ιταλική.

γενικός εισαγγελέας: P. Cruz Villalón
γραμματέας: A. Calot Escobar

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

— ο X, εκπροσωπούμενος από τον F. Bagattini, avvocato,

— η Y, εκπροσωπούμενη από τους G. Vitiello και G. Paloscia, avvocati,

— η Ιταλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον G. Palmieri, επικουρούμενο από τον F. Arena, avvocato dello Stato,

— η Γερμανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον T. Henze,

— η Ιρλανδική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον D. O'Hagan,

— η Ολλανδική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τις C. Wissels και M. de Ree,

— η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από την D. Recchia και τον R. Troosters,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 20ής Οκτωβρίου 2011,

εκδίδει την ακόλουθη

**Απόφαση**

1 Η αίτηση για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία των άρθρων 2, 3 και 8 της απόφασης-πλαισίου 2001/220/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 15ης Μαρτίου 2001, σχετικά με το καθεστώς των θυμάτων σε ποινικές διαδικασίες (ΕΕ L 82, σ. 1, στο εξής: απόφαση-πλαίσιο).

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ποινικής δίκης κατά του Χ, ο οποίος θεωρήθηκε ύποπτος για ασέλγεια εις βάρος της ανήλικης κόρης του Υ.

## Το νομικό πλαίσιο

*Η απόφαση-πλαίσιο*

3 Για τους σκοπούς εφαρμογής της απόφασης-πλαισίου, ως «θύμα» νοείται, κατά το άρθρο 1, στοιχείο α΄, της απόφασης αυτής, το «φυσικό πρόσωπο το οποίο υπέστη ζημία, συμπεριλαμβανομένης σωματικής ή ψυχικής βλάβης, συγκινησιακής δοκιμασίας ή οικονομικής απώλειας που προκαλείται απευθείας από πράξεις ή παραλείψεις που παραβιάζουν την ποινική νομοθεσία κράτους μέλους».

4 Το άρθρο 2 της απόφασης-πλαισίου, που τιτλοφορείται «Σεβασμός και αναγνώριση», προβλέπει τα ακόλουθα:

«1. Κάθε κράτος μέλος παρέχει στα θύματα ουσιαστικό και κατάλληλο ρόλο στο πλαίσιο του συστήματος της ποινικής του δικαιοσύνης. Εξακολουθεί να καταβάλλει κάθε προσπάθεια προκειμένου να διασφαλίσει στα θύματα μεταχείριση που βασίζεται στον οφειλόμενο σεβασμό της αξιοπρέπειάς τους κατά τη διαδικασία και αναγνωρίζει τα δικαιώματα και τα έννομα συμφέροντά τους, ιδίως στο πλαίσιο της ποινικής διαδικασίας.

2. Κάθε κράτος μέλος διασφαλίζει ότι τα ιδιαιτέρως ευάλωτα θύματα μπορούν να τυγχάνουν ειδικής μεταχείρισης, που ανταποκρίνεται με τον καλύτερο τρόπο στην κατάστασή τους.»

5 Το άρθρο 3 της απόφασης-πλαισίου τιτλοφορείται «Ακρόαση και προσκόμιση αποδεικτικών στοιχείων» και ορίζει τα εξής:

«Κάθε κράτος μέλος κατοχυρώνει τη δυνατότητα των θυμάτων να ακούονται κατά τη διαδικασία και να προσκομίζουν αποδεικτικά στοιχεία.

Κάθε κράτος μέλος λαμβάνει τα αναγκαία μέτρα ώστε να εξασφαλίζει ότι οι αρχές του εξετάζουν τα θύματα μόνον καθόσον είναι αναγκαίο για τους σκοπούς της ποινικής διαδικασίας.»

6 Το άρθρο 8 της απόφασης-πλαισίου, με τίτλο «Δικαίωμα προστασίας», έχει ως ακολούθως:

«1. Κάθε κράτος μέλος διασφαλίζει επαρκές επίπεδο προστασίας για τα θύματα και, οσάκις ενδείκνυται, για τις οικογένειές τους ή για τα πρόσωπα τα εξομοιούμενα με μέλη της οικογενείας τους, ιδίως όσον αφορά την ασφάλειά τους και την προστασία της ιδιωτικής τους ζωής, εφόσον οι αρμόδιες αρχές θεωρούν ότι υπάρχει σπουδαίος κίνδυνος πράξεων αντιποίνων ή πιθανολογείται σφόδρα σοβαρή και εσκεμμένη διατάραξη της ιδιωτικής τους ζωής.

2. Προς τούτο και υπό την επιφύλαξη της παραγράφου 4, κάθε κράτος μέλος εξασφαλίζει τη δυνατότητα λήψεως, στο πλαίσιο δικαστικής διαδικασίας, αν είναι αναγκαίο, κατάλληλων μέτρων προστασίας της ιδιωτικής ζωής και της υπολήψεως του θύματος, της οικογένειάς του ή των προσώπων που εξομοιούνται με μέλη της οικογενείας του.

3. Κάθε κράτος μέλος μεριμνά επίσης ώστε τα θύματα και οι δράστες να μην έρχονται σε επαφή στα κτίρια των δικαστηρίων, εκτός εάν το επιβάλλει η ποινική διαδικασία. Εφόσον υπάρχει ανάγκη για τον σκοπό αυτό, κάθε κράτος μέλος προβλέπει την προοδευτική δημιουργία, εντός των κτιρίων των δικαστηρίων, χωριστών χώρων αναμονής για τα θύματα.

4. Κάθε κράτος μέλος διασφαλίζει ότι, όταν είναι αναγκαίο για την προστασία των θυμάτων, ιδιαίτερα των πλέον ευάλωτων, από τις συνέπειες της κατάθεσής τους σε δημόσια συνεδρίαση, [τα θύματα] δικαιούνται να καταθέτουν υπό συνθήκες οι οποίες καθιστούν δυνατή την επίτευξη του στόχου αυτού, μετά από σχετική δικαστική απόφαση, με κάθε κατάλληλο μέσο, συμβατό προς τις θεμελιώδεις αρχές του δικαίου του.»

*Η εθνική νομοθεσία*

7 Το άρθρο 392, παράγραφος 1 bis, του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας (στο εξής: ΚΠΔ), το οποίο περιλαμβάνεται στο βιβλίο V του κώδικα αυτού, επιγράφεται «Προκαταρκτική εξέταση και ανάκριση» και ορίζει τα εξής:

«Στις δίκες που αφορούν τα εγκλήματα των άρθρων […] 609 quater […] του Ποινικού Κώδικα, ο εισαγγελέας, [αυτεπαγγέλτως] ή κατόπιν αιτήσεως του θύματος, καθώς και ο κατηγορούμενος μπορούν να ζητήσουν την εφαρμογή της διαδικασίας της συντηρητικής απόδειξης για τη λήψη μαρτυρικής καταθέσεως ανηλίκου προσώπου ή ενήλικου θύματος, ακόμη και σε περιπτώσεις πλην των προβλεπόμενων στην παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου.»

8 Το άρθρο 394 ΚΠΔ προβλέπει τα εξής:

«1. Το θύμα μπορεί να ζητήσει από τον εισαγγελέα να παραγγείλει τη διενέργεια συντηρητικής απόδειξης.

2. Σε περίπτωση απορρίψεως του αιτήματος αυτού, ο εισαγγελέας αποφαίνεται με αιτιολογημένη διάταξη την οποία κοινοποιεί στο θύμα.»

9 Το άρθρο 398, παράγραφος 5 bis, του ΚΠΔ ορίζει τα κατωτέρω:

«Σε περίπτωση διεξαγωγής έρευνας ή ανάκρισης όσον αφορά τα εγκλήματα των άρθρων […] 609 quater […] του Ποινικού Κώδικα, και εφόσον μεταξύ των προσώπων που αφορά η εν λόγω αποδεικτική διαδικασία υπάρχουν ανήλικοι, ο δικαστής ορίζει με τη διάταξη της παραγράφου 2 τον τόπο, τον χρόνο και τις ειδικές προϋποθέσεις διεξαγωγής των αποδείξεων με τη διαδικασία της συντηρητικής απόδειξης, αν τούτο κρίνεται αναγκαίο και σκόπιμο για λόγους προστασίας του ανηλίκου. Προς τούτο, η εξέταση του μάρτυρα μπορεί να πραγματοποιηθεί εκτός δικαστηρίου, και συγκεκριμένα σε ειδικούς χώρους φορέων κοινωνικής πρόνοιας ή, αν δεν υπάρχουν τέτοιοι χώροι, στην κατοικία του ενδιαφερόμενου προσώπου. Η μαρτυρική κατάθεση πρέπει να αποτυπώνεται στο σύνολό της σε ακουστικά ή οπτικοακουστικά μέσα αναπαραγωγής. Σε περίπτωση που δεν υπάρχουν μέσα φωνητικής αναπαραγωγής ή το κατάλληλο τεχνικό προσωπικό, ο δικαστής χρησιμοποιεί πραγματογνώμονες ή τεχνικούς συμβούλους. Επιπλέον, καταχωρίζεται περίληψη της κατάθεσης στα πρακτικά. Η δακτυλογράφηση της απομαγνητοφωνημένης κατάθεσης γίνεται μόνο εφόσον το ζητήσουν οι μετέχοντες στη διαδικασία.»

**Η κύρια δίκη και τα προδικαστικά ερωτήματα**

10 Όπως προκύπτει από την αίτηση για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως, η Z υπέβαλε μήνυση κατά του X κατηγορώντας τον ότι, κατά τη διάρκεια του 2007, ασέλγησε κατ' εξακολούθηση εις βάρος της πεντάχρονης τότε κόρης τους Υ, έγκλημα το οποίο τιμωρείται δυνάμει του άρθρου 609 quater του Ποινικού Κώδικα (στο εξής: ΠΚ), σε συνδυασμό με τα άρθρα 81 επ. του κώδικα αυτού.

11 Η μήνυση αυτή είχε ως συνέπεια τη διεξαγωγή ανάκρισης, κατά τη διάρκεια της οποίας η Υ εξετάσθηκε επανειλημμένως από εμπειρογνώμονες ψυχολόγους και παιδιάτρους. Στις 8 Μαΐου 2008, κατόπιν των ανακριτικών αυτών πράξεων, ο εισαγγελέας παρήγγειλε την αρχειοθέτηση της υπόθεσης.

12 Η Υ αντιτάχθηκε στην εν λόγω παραγγελία, με αποτέλεσμα ο αρμόδιος για τη διενέργεια ανακριτικών πράξεων δικαστής να ορίσει, κατ' εφαρμογή των σχετικών δικονομικών κανόνων, ημερομηνία για τη διεξαγωγή συνεδρίασης κεκλεισμένων των θυρών, προκειμένου να παρασχεθεί η δυνατότητα στους διαδίκους να τοποθετηθούν επί του βασίμου της παραγγελίας αυτής και να ζητήσουν ενδεχομένως τη διενέργεια συμπληρωματικής ανάκρισης ή την παραπομπή της υποθέσεως στο ακροατήριο. Κατά τη διάρκεια της συνεδριάσεως αυτής, η Υ ζήτησε, κατ' εφαρμογή του άρθρου 394 ΚΠΔ, από τον εισαγγελέα να παραγγείλει την εξέτασή της ως μάρτυρα στο πλαίσιο της διαδικασίας της πρόωρης διεξαγωγής αποδείξεων, η οποία αποκαλείται επίσης διαδικασία «συντηρητικής απόδειξης».

13 Το αιτούν δικαστήριο, κατόπιν σύμφωνης γνώμης του εισαγγελέα για την κίνηση της διαδικασίας συντηρητικής απόδειξης, διέταξε την εξέταση της ανήλικης ως μάρτυρα, κατά τα ειδικώς προβλεπόμενα στο άρθρο 398, παράγραφος 5 bis, ΚΠΔ. Κατά την εξέταση αυτή, η Υ επιβεβαίωσε ότι ο πατέρας της είχε ασελγήσει εις βάρος της.

14 Στις 27 Μαΐου 2010 το Corte suprema di cassazione ακύρωσε την απόφαση του αιτούντος δικαστηρίου περί διεξαγωγής συντηρητικής απόδειξης.

15 Στις 14 Ιουλίου 2010 ο εισαγγελέας παρήγγειλε εκ νέου την αρχειοθέτηση της υπόθεσης, παραγγελία στην οποία το θύμα αντιτάχθηκε.

16 Το αιτούν δικαστήριο όρισε νέα ημερομηνία για τη διεξαγωγή συνεδρίασης κεκλεισμένων των θυρών, κατά τη διάρκεια της οποίας η Υ ζήτησε από τον εισαγγελέα να παραγγείλει εκ νέου την εξέτασή της ως μάρτυρα στο πλαίσιο της διαδικασίας συντηρητικής απόδειξης. Ο εισαγγελέας δεν αποφάνθηκε επί της αιτήσεως αυτής, αλλά παρήγγειλε εκ νέου την αρχειοθέτηση της υπόθεσης.

17 Ο αρμόδιος για τη διενέργεια ανακριτικών πράξεων δικαστής του Tribunale di Firenze, αφού εξέφρασε αμφιβολίες ως προς τη συμβατότητα του δικονομικού καθεστώτος στο οποίο υπάγονται τα ανήλικα θύματα δυνάμει των άρθρων 392, παράγραφος 1 bis, 394 και 398 του ΚΠΔ με τα άρθρα 2, 3 και 8 της απόφασης-πλαισίου, δεδομένου ότι το καθεστώς αυτό, αφενός, δεν επιβάλλει στον εισαγγελέα την υποχρέωση να παραγγείλει τη διενέργεια συντηρητικής απόδειξης μολονότι το θύμα υπέβαλε σχετική αίτηση και, αφετέρου, δεν προβλέπει τη δυνατότητα του θύματος

να προσφύγει δικαστικώς κατά της αποφάσεως με την οποία ο εισαγγελέας απορρίπτει την αίτηση αυτή, αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως στο Δικαστήριο, ζητώντας του να αποφανθεί επί του περιεχομένου των προαναφερθέντων άρθρων της απόφασης-πλαισίου.

**Επί της αρμοδιότητας του Δικαστηρίου**

18 Σύμφωνα με το άρθρο 9 του πρωτοκόλλου αριθ. 36 σχετικά με τις μεταβατικές διατάξεις, που έχει προσαρτηθεί στη Συνθήκη για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τα έννομα αποτελέσματα της απόφασης-πλαισίου, η οποία εκδόθηκε δυνάμει του τίτλου VI της Συνθήκης ΕΕ πριν από την έναρξη ισχύος της Συνθήκης της Λισσαβώνας, διατηρούνται έως ότου η εν λόγω απόφαση-πλαίσιο καταργηθεί, ακυρωθεί ή τροποποιηθεί κατ' εφαρμογή των Συνθηκών.

19 Επιπλέον, το άρθρο 10, παράγραφος 1, του ίδιου πρωτοκόλλου προβλέπει ότι οι αρμοδιότητες του Δικαστηρίου όσον αφορά τις πράξεις της Ένωσης στον τομέα της αστυνομικής και δικαστικής συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις που εκδόθηκαν δυνάμει του τίτλου VI της Συνθήκης ΕΕ, πριν από την έναρξη ισχύος της Συνθήκης της Λισσαβώνας, παραμένουν αμετάβλητες, συμπεριλαμβανομένων των τομέων στους οποίους έχουν γίνει αποδεκτές δυνάμει του άρθρου 35, παράγραφος 2, ΣΕΕ. Κατ' εφαρμογή του άρθρου 10, παράγραφος 3, του εν λόγω πρωτοκόλλου, το μεταβατικό μέτρο που προβλέπεται στην παράγραφο 1 του άρθρου αυτού παύει να παράγει αποτελέσματα πέντε έτη μετά την 1η Δεκεμβρίου 2009, ημερομηνία έναρξης ισχύος της Συνθήκης της Λισσαβώνας.

20 Από την ενημέρωση σχετικά με την ημερομηνία ενάρξεως ισχύος της Συνθήκης του Άμστερνταμ, η οποία δημοσιεύθηκε στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων* την 1η Μαΐου 1999 (ΕΕ L 114, σ. 56), προκύπτει ότι η Ιταλική Δημοκρατία προέβη σε δήλωση κατά το άρθρο 35, παράγραφος 2, ΕΕ, με την οποία αποδέχτηκε την αρμοδιότητα του Δικαστηρίου να αποφαίνεται ως προς το κύρος και την ερμηνεία των πράξεων του άρθρου 35 ΕΕ σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στην παράγραφο 3, στοιχείο β΄, του εν λόγω άρθρου.

21 Δεν αμφισβητείται επίσης ότι η απόφαση-πλαίσιο, που βασίζεται στα άρθρα 31 ΕΕ και 34 ΕΕ, εμπίπτει στις πράξεις τις οποίες αφορά το άρθρο 35, παράγραφος 1, ΕΕ, σχετικά με τις οποίες το Δικαστήριο μπορεί να αποφαίνεται με προδικαστική απόφαση, όπως δεν αμφισβητείται ακόμη ότι ο αρμόδιος για τη διενέργεια ανακριτικών πράξεων δικαστής, ενεργώντας στο πλαίσιο διαδικασίας όπως αυτή της κύριας δίκης, πρέπει να θεωρηθεί ως δικαστήριο κράτους μέλους υπό την έννοια του άρθρου 35 ΕΕ (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 28ης Ιουνίου 2007, C-467/05, Dell'Orto, Συλλογή 2007, σ. I-5557, σκέψη 35).

22 Υπό τις συνθήκες αυτές, πρέπει να δοθεί απάντηση στα υποβληθέντα ερωτήματα.

**Επί των προδικαστικών ερωτημάτων**

23 Με τα ερωτήματά του, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν τα άρθρα 2, 3 και 8, παράγραφος 4, της απόφασης-πλαισίου έχουν την έννοια ότι απαγορεύουν εθνικές διατάξεις όπως εκείνες των άρθρων 392, παράγραφος 1 bis, 398, παράγραφος 5 bis, και 394 του ΚΠΔ, οι οποίες, αφενός, δεν προβλέπουν την υποχρέωση του εισαγγελέα να παραγγείλει στο επιληφθέν της υποθέσεως δικαστήριο να επιτρέψει σε ιδιαίτερα ευάλωτο θύμα να ακουστεί και να εξετασθεί ως μάρτυρας στο πλαίσιο της διαδικασίας συντηρητικής απόδειξης κατά το στάδιο της ποινικής προδικασίας και, αφετέρου, δεν κατοχυρώνουν δικαίωμα του θύματος αυτού να προσφύγει δικαστικώς κατά της αποφάσεως με την οποία ο εισαγγελέας απορρίπτει την αίτησή του να ακουστεί και να εξετασθεί ως μάρτυρας στο πλαίσιο της εν λόγω διαδικασίας.

24 Κατά το άρθρο 3 της απόφασης-πλαισίου, κάθε κράτος μέλος κατοχυρώνει τη δυνατότητα των θυμάτων να ακούγονται κατά τη διαδικασία και να προσκομίζουν αποδεικτικά στοιχεία και λαμβάνει τα αναγκαία μέτρα ώστε να εξασφαλίζει ότι οι αρχές του εξετάζουν τα θύματα μόνον καθόσον είναι αναγκαίο για τους σκοπούς της ποινικής διαδικασίας.

25 Τα άρθρα 2 και 8, παράγραφος 4, της απόφασης-πλαισίου επιβάλλουν στα κράτη μέλη την υποχρέωση να καταβάλλουν κάθε προσπάθεια προκειμένου να διασφαλίζουν στα θύματα, μεταξύ άλλων, μεταχείριση που βασίζεται στον οφειλόμενο σεβασμό της αξιοπρέπειάς τους κατά τη διαδικασία, να μεριμνούν ώστε τα ιδιαιτέρως ευάλωτα θύματα να τυγχάνουν ειδικής μεταχείρισης η οποία να ανταποκρίνεται με τον καλύτερο τρόπο στην κατάστασή τους, καθώς και να εξασφαλίζουν, όταν παρίσταται ανάγκη να προστατευθούν τα θύματα, ιδιαίτερα τα πλέον ευάλωτα, από τις συνέπειες της κατάθεσής τους σε δημόσια συνεδρίαση, ότι τα εν λόγω πρόσωπα έχουν τη δυνατότητα να καταθέτουν υπό συνθήκες που καθιστούν δυνατή την επίτευξη του σκοπού αυτού, μετά από σχετική δικαστική απόφαση και με κάθε κατάλληλο μέσο, συμβατό προς τις θεμελιώδεις αρχές του δικαίου τους [οικείου κράτους μέλους].

26 Μολονότι η απόφαση-πλαίσιο δεν περιλαμβάνει ορισμό της έννοιας του ευάλωτου θύματος που περιέχεται στα άρθρα της 2, παράγραφος 2, και 8, παράγραφος 4, εντούτοις, είναι πέραν πάσης αμφιβολίας ότι οσάκις ένας άνδρας φέρεται ότι ασέλγησε κατ' εξακολούθηση εις βάρος του μικρής ηλικίας τέκνου του, όπως ακριβώς συμβαίνει στην υπόθεση της κύριας δίκης, το παιδί αυτό προδήλως μπορεί να χαρακτηριστεί ως ευάλωτο θύμα, αν ληφθούν υπόψη κυρίως η ηλικία του καθώς και η φύση, η σοβαρότητα και οι συνέπειες των εγκλημάτων που φέρεται ότι διαπράχθηκαν εις βάρος του, προκειμένου να τύχει της ειδικής προστασίας που απαιτούν οι προαναφερθείσες διατάξεις της απόφασης-πλαισίου (βλ., συναφώς, απόφαση της 16ης Ιουνίου 2005, C-105/03, Pupino, Συλλογή 2005, σ. I-5285, σκέψη 53).

27 Καμία από τις τρεις διατάξεις της απόφασης-πλαισίου που παραθέτει το αιτούν δικαστήριο δεν προβλέπει συγκεκριμένους και λεπτομερείς τρόπους επίτευξης των σκοπών τους, οι οποίοι συνίστανται, ειδικότερα, στην εξασφάλιση του ότι όλα τα θύματα θα τυγχάνουν μεταχείρισης «που βασίζεται στον οφειλόμενο σεβασμό της αξιοπρέπειάς τους», ότι θα τους παρέχεται δυνατότητα «να ακούονται κατά τη διαδικασία και να προσκομίζουν αποδεικτικά στοιχεία» καθώς και ότι «θα [εξετάζονται] μόνον καθόσον είναι αναγκαίο για τους σκοπούς της ποινικής διαδικασίας» και, επιπλέον, ότι τα «ιδιαιτέρως ευάλωτα θύματα» θα τυγχάνουν «ειδικής μεταχείρισης, που ανταποκρίνεται με τον καλύτερο τρόπο στην κατάστασή τους» και ότι θα προστατεύονται, εφόσον κρίνεται αναγκαίο, «από τις συνέπειες της κατάθεσής τους σε δημόσια συνεδρίαση», θα καταθέτουν δε υπό «συνθήκες οι οποίες καθιστούν δυνατή την επίτευξη του στόχου αυτού, μετά από σχετική δικαστική απόφαση, με κάθε κατάλληλο μέσο, συμβατό προς τις θεμελιώδεις αρχές του δικαίου του [οικείου κράτους μέλους]» (βλ., συναφώς, προπαρατεθείσα απόφαση Pupino, σκέψη 54).

28 Ελλείψει λεπτομερέστερων διευκρινίσεων στις διατάξεις της απόφασης-πλαισίου και λαμβανομένου υπόψη του άρθρου 34 ΕΕ, που απονέμει στις εθνικές αρχές την αρμοδιότητα να επιλέγουν τον τύπο και τα αναγκαία μέσα επίτευξης των σκοπών που επιδιώκουν οι αποφάσεις-πλαίσια, πρέπει να γίνει δεκτό ότι η απόφαση-πλαίσιο χορηγεί στις εθνικές αρχές ευρεία εξουσία εκτιμήσεως όσον αφορά τα συγκεκριμένα μέσα υλοποίησης των επιδιωκόμενων σκοπών (βλ., συναφώς, αποφάσεις της 9ης Οκτωβρίου 2008, C-404/07, Katz, Συλλογή 2008, σ. I-7607, σκέψη 46· της 21ης Οκτωβρίου 2010, C-205/09, Eredics και Sápi, Συλλογή 2010, σ. I-10231, σκέψεις 37 και 38, καθώς και της 15ης Σεπτεμβρίου 2011, C-483/09 και C-1/10, Gueye και Salmerón Sánchez, Συλλογή 2011, σ. I-8263, σκέψεις 57, 72 και 74).

29 Κατά την επίμαχη στην κύρια υπόθεση κανονιστική ρύθμιση, η μαρτυρική κατάθεση που λαμβάνεται κατά την προκαταρκτική εξέταση ή την ανάκριση πρέπει, για να αποκτήσει αξία απόδειξης, να επαναληφθεί κατά τη διαδικασία στο ακροατήριο. Σε ορισμένες όμως περιπτώσεις, επιτρέπεται να πραγματοποιηθεί η κατάθεση αυτή μία μόνο φορά, κατά την προκαταρκτική εξέταση ή την ανάκριση, με την ίδια αποδεικτική ισχύ αλλά υπό συνθήκες διαφορετικές από αυτές που προβλέπονται για τη διαδικασία στο ακροατήριο (προπαρατεθείσα απόφαση Pupino, σκέψη 55).

30 Ως προς την κανονιστική αυτή ρύθμιση, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι, για την επίτευξη των σκοπών των προπαρατεθεισών διατάξεων της απόφασης-πλαισίου, το εθνικό δικαστήριο πρέπει να έχει τη δυνατότητα να εφαρμόζει, όσον αφορά τα ιδιαιτέρως ευάλωτα θύματα, μια ειδική διαδικασία, όπως είναι η διαδικασία της πρόωρης διεξαγωγής αποδείξεων που προβλέπει το ιταλικό δίκαιο, καθώς επίσης και τις ειδικά προβλεπόμενες συνθήκες μαρτυρικής κατάθεσης, εφόσον η διαδικασία αυτή ανταποκρίνεται με τον καλύτερο τρόπο στην κατάσταση των θυμάτων και είναι αναγκαία για να αποφευχθεί η απώλεια των αποδεικτικών στοιχείων, για να μειωθεί στο ελάχιστο η επανάληψη της εξέτασης μαρτύρων αλλά και για να προληφθούν οι επιβλαβείς συνέπειες που θα είχε για τα θύματα αυτά η εξέτασή τους στο ακροατήριο (προπαρατεθείσα απόφαση Pupino, σκέψη 56).

31 Κατ' αντιδιαστολή προς την υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η προπαρατεθείσα απόφαση Pupino, το επίμαχο στην υπόθεση της κύριας δίκης έγκλημα εμπίπτει στα εγκλήματα για τα οποία προβλέπεται η δυνατότητα εφαρμογής της εν λόγω διαδικασίας.

32 Εντούτοις, το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι το γεγονός ότι ο εισαγγελέας δεν υποχρεούται να δεχτεί την αίτηση που του υποβάλλει ιδιαίτερα ευάλωτο θύμα κατά τη διάρκεια της ανάκρισης, με την οποία του ζητεί να παραγγείλει στο επιληφθέν της υποθέσεως δικαστήριο να εφαρμόσει την εν λόγω διαδικασία και να εξετάσει μάρτυρες σύμφωνα με την επίσης ειδικά προβλεπόμενη διαδικασία, αντιβαίνει στις προπαρατεθείσες διατάξεις της απόφασης-πλαισίου. Σε περίπτωση απορριπτικής διάταξης του εισαγγελέα και μη υποβολής σχετικής αιτήσεως εκ μέρους του κατηγορουμένου, ο αρμόδιος για τη διενέργεια ανακριτικών πράξεων δικαστής δεν έχει δυνατότητα να εφαρμόσει την εν λόγω διαδικασία, παρά το γεγονός ότι, ανεξαρτήτως των ανωτέρω, ο ίδιος αυτός δικαστής έχει την εξουσία να υποχρεώσει τον εισαγγελέα να συντάξει το κατηγορητήριο προκειμένου να παραπεμφθεί ενδεχομένως ο κατηγορούμενος σε δίκη.

33 Όπως επισημάνθηκε με τις σκέψεις 27 και 28 της παρούσας αποφάσεως, καμία από τις τρεις διατάξεις της απόφασης-πλαισίου που παραθέτει το αιτούν δικαστήριο δεν προβλέπει συγκεκριμένους και λεπτομερείς τρόπους επίτευξης των σκοπών τους. Λαμβανομένου υπόψη του γράμματος των διατάξεων αυτών καθώς και του άρθρου 34 ΕΕ, πρέπει να γίνει δεκτό ότι οι εθνικές αρχές διαθέτουν ευρεία εξουσία εκτιμήσεως ως προς τους τρόπους αυτούς.

34 Μολονότι, όπως επισημάνθηκε ανωτέρω, τα κράτη μέλη πρέπει να προβλέπουν ειδικά μέτρα προστασίας των ιδιαίτερα ευάλωτων θυμάτων, εντούτοις τούτο δεν μπορεί να συνεπάγεται ότι, προκειμένου να επιτευχθούν οι σκοποί που επιδιώκει η απόφαση-πλαίσιο, τα εν λόγω θύματα δικαιούνται σε κάθε περίπτωση να τυγχάνουν εφαρμογής καθεστώτων όπως εκείνο της συντηρητικής απόδειξης κατά τη διάρκεια της ποινικής προδικασίας.

35 Το άρθρο 8, παράγραφος 4, της απόφασης-πλαισίου επιβάλλει συγκεκριμένα στα κράτη μέλη να διασφαλίζουν ότι, όταν είναι αναγκαίο να προστατευθούν τα θύματα, ιδιαίτερα τα πλέον ευάλωτα, «από τις συνέπειες της κατάθεσής τους σε δημόσια συνεδρίαση», τα εν λόγω πρόσωπα δικαιούνται «να καταθέτουν υπό συνθήκες οι οποίες καθιστούν δυνατή την επίτευξη του στόχου αυτού, μετά από σχετική δικαστική απόφαση, με κάθε κατάλληλο μέσο, συμβατό προς τις θεμελιώδεις αρχές του δικαίου του [οικείου κράτους μέλους].»

36 Εντούτοις, όπως επισήμανε και ο γενικός εισαγγελέας στα σημεία 53 έως 58 των προτάσεών του, δεν υπερβαίνει το περιθώριο εκτιμήσεως που διαθέτουν τα κράτη μέλη κατά την υλοποίηση του σκοπού αυτού εθνική νομοθεσία η οποία, στο πλαίσιο νομικού συστήματος όπως το επίμαχο στην κύρια δίκη, προβλέπει δικονομικό καθεστώς βάσει του οποίου ο εισαγγελέας αποφασίζει κατά πόσον πρέπει να γίνει δεκτή η αίτηση με την οποία το θύμα ζητεί την εφαρμογή διαδικασίας όπως η συντηρητική απόδειξη.

37 Εκτός του ότι, όπως προκύπτει και από την ένατη αιτιολογική σκέψη της απόφασης-πλαισίου, οι διατάξεις της απόφασης αυτής δεν υποχρεώνουν τα κράτη μέλη να διασφαλίζουν στα θύματα ισοδύναμη αντιμετώπιση στις δίκες με εκείνη των μετεχόντων στις δίκες αυτές (βλ., συναφώς, προπαρατεθείσα απόφαση Gueye και Salmerón Sánchez, σκέψη 53), το γεγονός ότι, στο ιταλικό σύστημα ποινικού δικαίου, απόκειται στον εισαγγελέα να αποφασίζει αν θα διαβιβάσει στο επιληφθέν δικαστήριο την αίτηση του θύματος για την εφαρμογή, κατά τη διάρκεια της προδικασίας, της διαδικασίας συντηρητικής απόδειξης, η οποία εισάγει παρέκκλιση από την αρχή σύμφωνα με την οποία τα αποδεικτικά στοιχεία συλλέγονται κατά τη διάρκεια της επ' ακροατηρίου συζητήσεως, μπορεί να θεωρηθεί ότι εντάσσεται στη λογική ενός συστήματος στο πλαίσιο του οποίου ο εισαγγελέας συνιστά δικαστικό όργανο επιφορτισμένο με την άσκηση της ποινικής δίωξης.

38 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι, αφενός, οι επίμαχες στην κύρια δίκη εθνικές διατάξεις απορρέουν από θεμελιώδεις αρχές του συστήματος ποινικού δικαίου του ενδιαφερόμενου κράτους μέλους οι οποίες πρέπει να γίνουν σεβαστές, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 8, παράγραφος 4, της απόφασης-πλαισίου. Αφετέρου, κατά την εξέταση αιτήσεως που υποβάλλει το θύμα για την εφαρμογή της διαδικασίας της συντηρητικής απόδειξης, είναι αναγκαίο να λαμβάνεται υπόψη ότι η απόφαση-πλαίσιο πρέπει να ερμηνεύεται κατά τρόπο ώστε να διασφαλίζεται ο σεβασμός των θεμελιωδών δικαιωμάτων. Υπό το πρίσμα της αναγκαιότητας αυτής, οι εθνικές αρχές πρέπει σε κάθε περίπτωση να εξασφαλίζουν ότι η εφαρμογή της εν λόγω διαδικασίας δεν θα καταστήσει μη δίκαιη την ποινική δίκη στο σύνολό της, κατά την έννοια των προαναφερθεισών διατάξεων.

39 Μολονότι, στην ιταλική έννομη τάξη, ο αρμόδιος για τη διενέργεια ανακριτικών πράξεων δικαστής μπορεί να υποχρεώσει τον εισαγγελέα να συντάξει το κατηγορητήριο σε συγκεκριμένη υπόθεση, παρά τη βούληση του τελευταίου να αρχειοθετήσει την υπόθεση αυτή, έχει αποδειχθεί ότι στην περίπτωση αυτή ο εισαγγελέας μπορεί ανά πάσα στιγμή, εφόσον το κρίνει αναγκαίο, να παραγγείλει τη διεξαγωγή διαδικασίας,

όπως αυτή της συντηρητικής απόδειξης, ακόμη και προς τον δικαστή που έχει την εξουσία να αποφανθεί σχετικά με την εξακολούθηση της διαδικασίας.

40 Επιπλέον, όπως εξήγησε και η Ιταλική Κυβέρνηση, όταν πρόκειται για συζήτηση ενώπιον του αρμόδιου δικαστηρίου στην περίπτωση παραπομπής του κατηγορουμένου στο ακροατήριο, η προστασία του θύματος εξασφαλίζεται από πλήθος διατάξεων του ΚΠΔ, οι οποίες προβλέπουν, μεταξύ άλλων, τη διεξαγωγή συζήτησης κεκλεισμένων των θυρών καθώς και τη δυνατότητα εφαρμογής της διαδικασίας του άρθρου 398, παράγραφος 5 bis, του ΚΠΔ, δηλαδή εκείνες ακριβώς τις διαδικασίες οι οποίες, κατά το αιτούν δικαστήριο, πρέπει να έχουν εφαρμογή κατά το στάδιο της προδικασίας.

41 Το συμπέρασμα στο οποίο καταλήγει το Δικαστήριο στη σκέψη 35 της παρούσας απόφασης δεν τίθεται υπό αμφισβήτηση ούτε και από το γεγονός ότι η απορριπτική διάταξη του εισαγγελέα, η οποία πρέπει να είναι αιτιολογημένη, δεν υπόκειται σε δικαστικό έλεγχο, δεδομένου ότι τούτο αποτελεί συνέπεια του συστήματος στο πλαίσιο του οποίου η αρμοδιότητα για την άσκηση ποινικής δίωξης ανήκει στον εισαγγελέα.

42 Ασφαλώς, όπως έχει κρίνει το Δικαστήριο (βλ., μεταξύ άλλων, προπαρατεθείσα απόφαση Gueye και Salmerón Sánchez, σκέψεις 58 και 59), το άρθρο 3, πρώτο εδάφιο, και το άρθρο 3, παράγραφος 1, της απόφασης-πλαισίου συνεπάγονται ειδικότερα ότι το θύμα πρέπει να μπορεί να καταθέτει ως μάρτυρας στο πλαίσιο της ποινικής διαδικασίας καθώς και ότι η κατάθεσή του αυτή πρέπει να μπορεί να ληφθεί υπόψη ως αποδεικτικό στοιχείο. Προκειμένου να διασφαλιστεί ότι το θύμα μπορεί πράγματι να μετάσχει κατά πρόσφορο τρόπο στην ποινική δίκη, το δικαίωμά του να ακουστεί πρέπει να του παρέχει τη δυνατότητα όχι μόνο να περιγράψει αντικειμενικά τα πραγματικά περιστατικά, αλλά και να εκφράσει την άποψή του.

43 Εντούτοις, ούτε οι διατάξεις της απόφασης-πλαισίου ούτε το άρθρο 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (βλ., όσον αφορά το άρθρο 6 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την Προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών η οποία υπογράφηκε στη Ρώμη στις 4 Νοεμβρίου 1950, ΕΔΔΑ, απόφαση Asociación de Víctimas del Terrorismo κατά Ισπανίας της 29ης Μαρτίου 2001) κατοχυρώνουν δικαίωμα του θύματος αξιόποινης πράξης

να προκαλέσει την άσκηση ποινικής δίωξης κατά τρίτου προκειμένου να επιτύχει την καταδίκη του.

44 Κατόπιν του συνόλου των προεκτεθέντων, η απάντηση που πρέπει να δοθεί στα υποβληθέντα ερωτήματα είναι ότι τα άρθρα 2, 3 και 8, παράγραφος 4, της απόφασης-πλαισίου έχουν την έννοια ότι δεν απαγορεύουν εθνικές διατάξεις όπως εκείνες των άρθρων 392, παράγραφος 1 bis, 398, παράγραφος 5 bis, και 394 του ΚΠΔ, οι οποίες, αφενός, δεν προβλέπουν υποχρέωση του εισαγγελέα να παραγγείλει στο επιληφθέν της υποθέσεως δικαστήριο να επιτρέψει σε ιδιαίτερα ευάλωτο θύμα να ακουστεί και να εξετασθεί ως μάρτυρας στο πλαίσιο της διαδικασίας συντηρητικής απόδειξης κατά το στάδιο της ποινικής προδικασίας και, αφετέρου, δεν κατοχυρώνουν δικαίωμα του θύματος αυτού να προσφύγει δικαστικώς κατά της αποφάσεως με την οποία ο εισαγγελέας απορρίπτει την αίτησή του να ακουστεί και να εξετασθεί ως μάρτυρας στο πλαίσιο της εν λόγω διαδικασίας.

**Επί των δικαστικών εξόδων**

45 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (δεύτερο τμήμα) αποφαίνεται:

**Τα άρθρα 2, 3 και 8, παράγραφος 4, της απόφασης-πλαισίου 2001/220/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 15ης Μαρτίου 2001, σχετικά με το καθεστώς των θυμάτων σε ποινικές διαδικασίες, έχουν την έννοια ότι δεν απαγορεύουν εθνικές διατάξεις,**

**όπως εκείνες των άρθρων 392, παράγραφος 1 bis, 398, παράγραφος 5 bis, και 394 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, οι οποίες, αφενός, δεν προβλέπουν υποχρέωση του εισαγγελέα να παραγγείλει στο επιληφθέν της υποθέσεως δικαστήριο να επιτρέψει σε ιδιαίτερα ευάλωτο θύμα να ακουστεί και να εξετασθεί ως μάρτυρας στο πλαίσιο της διαδικασίας συντηρητικής απόδειξης κατά το στάδιο της ποινικής προδικασίας και, αφετέρου, δεν κατοχυρώνουν δικαίωμα του θύματος αυτού να προσφύγει δικαστικώς κατά της αποφάσεως με την οποία ο εισαγγελέας απορρίπτει την αίτησή του να ακουστεί και να εξετασθεί ως μάρτυρας στο πλαίσιο της εν λόγω διαδικασίας.**

(υπογραφές)